Elegantiæ Augustini Dathi.

Elegantiæ Donati

Guillermi Caorsin

De Rhodi obsidione.

Magni Turci Epistola

Elegantiæ Donati, ex libris D. Micheli ab Exea et de

dig / …er	dies hent ·31·	Augustus / Decẽber / ianuarius	dies hent ·31·	Aprilis / iunius / sectẽber / novẽber	dies hent ·30·	ffebruarius	het dies ·8·

…serr cal erunt	a i die kalende erunt		i kalende erunt		1	kalende
	2	4	2	4	2	4
	3	3	3	3	3	3
	4	pridie	4	pridie	4	pridie
	5	none	5	none	5	none
	6	8	6	8	6	8
…onas	7	7	7	7	7	7
…e	8	6	8	6	8	6
	9	5	9	5	9	6
…ius	10	4	10	4	10	4
	11	3	11	3	11	3
	12	pridie	12	pridie	12	pridie
	13	idus	13	idus	13	idus
	14	19	14	18	14	16
	15	18	15	17	15	15
	16	17	16	16	16	14
…dus	17	16	17	15	17	13
	19	14	18	14	18	12
	20	13	19	13	19	11
	21	12	20	12	20	10
	22	11	21	11	21	9
	23	10	22	10	22	8
	24	9	23	9	23	7
	25	8	24	8	24	6
	26	7	25	7	25	5
	27	6	26	6	26	4
	28	5	27	5	27	3
	29	4	28	4	28	pridie
	30	3	29	3		
	31	pridie	30	pridie		

¶ quando habet bisextum quod het di[es]
29 statim post dies dicitur

14	17
15	16
16	15
17	14
18	13
19	12
20	11
21	10
22	9
23	8
24	7

Elegantie Donati

Credimus iam dudum a plerisqz viris & disertissimis persuasi/tum demum artem quêpiam in dicendo nonnullam adipisci/si veterum atqz eruditorum sectans vestigia/optima sibi quisqz semp imitandû proposuerit. Neqz eniz qui diutius in Ciceronis lectione versatus sit: nô esse in dicêdo & ornatus & copiosus poterit. Nam & aridiora crebrius côsectati ipsi quoqz aridi ieiunij quoqz inculti fiât necesse est. Lectitati igitur michi Ciceronis volumina: quê eloquêtie parentê merito appellaverim: pauca adnotatione digna iussa sût: quibus si vtemur vulgariû sermonê aspnati/ad eloquentû orationê proximius accedemus. Sed ita id in primis quisqz ammonendus sit/rethor diligentissimus & insignis orator Fabius quintilianus de oratiôis ptibus dicere côsueuit. Neqz eniz leges sût oratorû quedâ veluti immutabili necessitate constitute nec rogatiôibus: vt idê dicebat: plebis istitutis facta sût ista precepta. Sed vt in statuis picturis poematis & ceterisqz in exornâda quoqz viri eloquentis oratione plurimû semper decoris ac venustatis habuit varietas. atqz quod dici solet Cauêdû tenêdûqz illud ê aû oia/ne ars vlla dicêdi si fieri pôt esse videatur

h Ec igitur lex prima sit commutatiōis varietatisq; quā eruditorū aures non facilem iudicent. Hoc igitur iacto fundamento per pauca deinceps scribā amice suauissime/ q̄ ꝗ si nō semper. vt plurimū tamen his rationibus tibi seruanda erūt. Sed iaʒ nostri instituti ita nascetur exordiū. plerūq; eni q̄ oratorie artis floribus ꝗ faleratis (vt aiūt) student verbis/ cōtra tritā vulgatāq; cōsuetudinē gramaticorū/ quod in calce absolute orationis locari consueuit id illi potius coaptant inicio· quod omne fiet tibi exēplo maifestius. Scis plenā orationē constare tribus ptibus/ quod suppositum (vt eorū ipsorum vocabulis vtar) quod verbū/ quod appositū vocāt. Dicūt igitur gramatici Scipio affricanus deleuit. Cartaginē. ornatioris vero eloquij homines conuerso potius vtūtur ordine. Cartaginē Scipio Affricanus deleuit. M. Cicero familiariter vtitur Publio Lelio. Nos vero Publio Lelio. M. Cicero familiariter vtitur q̄bus plane exemplis patere arbitror/ appositū primū in orōne suppositū mediū. Nouissimū vero locū verbū tenere. Sed ꝗ siq̄d pro gramaticorū more post appositū situʒ erit/ id inicio orationis poni solet/ cuius rei exēplū subnectā Scipio Emilianus euertit Numāciā vrbeʒ opulētissimā Hispanie. Hispanie opulētis/

simam vrbē Numantiā Scipio Emilianus euertit. Non ignoras multa esse genera epistolarū. Epistolarū genera multa esse nō ignoras: Ligurgus condidit sāctissimas leges Atheniensibus. Atheniensibus leges sanctissimas Ligurgus condidit. Multaqꝫ cōsimili ratione, Appositū igitur plerumqꝫ principio apponitur suppositū medio. fine verbum. vt Ariopagū Solon Salamis primis cōstituit Ceterū diuersis etiā ordinibus ꝗ locis locande partes sūt. pro aurīū iudicio/quod ꝙdē solo vsu est comparatum,.

Jam vero de aduerbijs: que sunt veluti adiectiua verborū/dici potest/passim vbi vis loci ponēda esse/vbi demū aptius congruere visa fuerint/modo in principio. modo in fine: modo interiecta inter vtrūqꝫ. Qua in re diligēti est animaduertendū cōsilio. Sed prope verbū frequētius peruenustam reddūt orationē. vt Fabius maximus ante alios fortiter atqꝫ animose pugnauit. C. L. Scipiōe familiariter vtebatur. Clementissimus Cesar humaniter ignoscebat, Nūc vero ad reliq; Prepositiones ppulcre īter substātiua ꝗ adiectiua noīa interijciātur. ferace in agro. Ornatissimo in loco. Maximas ad res. Hāc ob causā. Justis de causis. Aliaqꝫ huiusmodi ꝙ plura. Nec prepositiones solum: sed alia huiusmodi su/

memus exempla/maxima in rem/per/diligen
tia/magna in parentes pietas. Incredibilis
in omnes Cives obseruantia: summa in hos
pites liberalitas.
Atq; etiam inter duos casus pulcerrimũ pu
ta nominatiuos duos aliquid cõcine ponitur.
Omnia rey. P. iuta/constantes Militũ ani/
mi. Inania celeratorũ flagitia.
E conuerso etiã cõstituta/ac trãsposita ora/
tio plurimũ exornat. Ut huius claritudo vi
ri. huius quiritis auctoritas loci.
Uenusteq; plerumq; precedit adiectiuũ no/
men substantiuuz. Ut tua dignitas. Optima
virtus. Diuinũ ingenium. Exquisita doctri/
na. Magni etenim refert quo loco queq; di
ctio sita sit. Quod testatur Boecius in his co
mentarijs quos in Aristotelis libris conscrip
sit. Ubi et Ciceronis etiam/et Uirgilij ponit
exempla. Boecij ipsius autem hec verba sũt.
Etenim quantum ad compositionem orati/
onis expectat: maximum differt quo verba et
nomina predicationis sue ordine proferantur.
Multum enim interest in eo: quod ait Cice
ro. Ad hanc te amẽtiam natura peperit: vo/
luptas exercuit: fortuna seruauit. Ita dixis/
set. vt dictũ est an ita. Ad hanc te amentiam
peperit natura. exercuit voluptas: seruauit
fortuna. Sic eniz est sententie magnitudo mi

noꝛ: nimiſqꝫ in ea lucet id: quod ſi ſic compo
natur: eminet. ⁊ ſe ſe etiam nolẽtibus homi/
nũ auribus/animiſqꝫ patefacit. Rurſus quo
qꝫ cũ dicit Uirgilius, paciqꝫ imponere morẽ
potuiſſet ſeruare metrũ/ſi ita dixiſſet. moꝛe/
qꝫ imponere paci. Sed eſſet debilioꝛ ſonus.
Nec eo ictu verſus tam pꝛeclare vt nũc com
poſitus diceretur. quod idẽ nõ eſt apud dyale
ticos. Hec vero Boetius. Nunc vero ad reli
qua. Negatiua dictio apte in calce oꝛatio
nis ponitur. Ut pꝛeſtantioꝛem te vidi nemi/
nem. Scipione clarioꝛeꝫ in bellicis laudibus
inuenies nemĩnẽ. Tua erga me beniuolentia
tuo in me animo gratius eſt nichil. Qui te
ardentius amet habes neminem.

Sed ⁊ poſſeſſoꝛ ante poſſeſſionem. Optimi
viri diuitie. Pꝛeſtantis viri virtus. Pꝛuden
tiſſimi hominis conſilium.

Quid vero pulcrius. ꝙ ſi pꝛo gerundijs: que
appellant; vtemur nominibus. Ac tritum eſt
id Pꝛiſciani exemplum. Ueni cauſa amandi
virtutem. veni amande virtutis cauſa. gra/
tis gerendi bella. gerendoꝛũ belloꝛum gratia.
ad amplexandam virtutẽ. magis ꝙ ad ample
xandum virtutem. que vna pꝛeceptio opti/
ma eſt: Crebraqꝫ eius apud. M. Tuliũ/ali/
oſqꝫ eloquẽtes viros fuit ſemper obſeruatio.
Nunc autẽ multa cõficiam. que ſi diligẽter

aduerteris. Haud parū latino/ornatoqz con/
ducent eloquio. Sed id michi in primis ani/
maduertédū videtur. vt cuz tria fuerint ante
cedens/ac consequés/ꝛ eorū mediū relatiuuz
nomen: Si proprium sit id cósequens vel ho
minis/vel rei cuiuspiá propriū nomen relati
uum consequéti semper congruat. Alioquin
nó latina oratio fit. Sed a doctissimoruz ho/
minum cósuetudine aliena. Alias potest cuz
alterutro conuenire: si non cósequatur pro/
prium nomé. Quam rem facile ꝛ exépla de/
clarant: ꝛ priscorū auctoritates complures.
M. Cicero primo tusculanarum questionū
studio sapientie: que philosophia dicitur. ꝛ sexto
de re publica. Consilia cetusqz hominū iure
sociati. que Ciuitates appellantur. Atqz ite
rum/ex illis sempiternis ignibus: que vos si
dera ꝛ stellas nūcupatis. Salustij quoqz illud
tritum est: locus in carcere. quod Tulianum
appellatur. Innumerabilia in vetustis codi/
cibus id generis inuenies. Nec id est grama/
tice artis iniciū: est quod qdā ignari littera/
rū arbitrantur. Sed ꝛ nos aliqd exemploruz
afferamus. Preclarū é. Ciceronis opus: Qui
Cato maior appellatur/ná quod Cato maior
dicatur: nó latine profertur. Consimiliqz vr/
bis visceribus cósulendum est: Qui sūt ciues
perditi viri ex vrbibus pellendi sunt: que est

etiam ciuitatũ pernicies. Sentina dedecoris.
Plerumqꝫ igitur relatiuum nomen cum eo concors est: quod consequitur illud quoqꝫ ĩspectandum est: Naꝫ cum tria existant: quorum vnum relatiuuꝫ nomẽ sit. frequentissime eorum duo in eiusdem casus exitu cõueniunt. Nam exẽpli causa dicam aliquid si quis hũc sermonẽ protulerit. Liber in quo de virtute agitur: preclarus est: Rectius atqꝫ ornatius dixerit. In quo libro de virtute agitur: p̃clarus est. Cõcordãt nãqꝫ eodeꝫ casu: ex tribus duo: illa q̃ majori vicinitate iũcta sũt. Aliud iterũ exẽplũ huic sermoni sit: Quas misisti litteras ad me: iocunde fuerunt: Sermoneꝫ quem audistis: non est meus. Quã existimas Demostenis orationẽ: Eschinis est. Atqꝫ huius sermonis crebrũ inuenire poteris apud veteres vsum. M. Tulius officiorũ primo quorũ autem officiorum precepta traduntur ea quãq̃ ptinẽt ad finẽ bonorum. virgilius Maro primo eneide vrbẽ quã statuo: vrã ẽ. Therẽtius in Andria. Posthac q̃s faciet. de integro comedias: expectande an exigende sunt nobis prius. Idem populo vt placerẽt: quas fecisset fabulas. Itez. Quas credis esse has: non sunt vere nuptie. Atq̃ huiusmodi sermo plurimũ exornat. Id quoq̃ adnotatu dignis

simū est. vt cū positiua velimus etiā augere noia. Ut his p ppositū accedat. Cicero in epistola ad Curioné. Carus eque sis ꝛ periocundus hac fuisti patri. Idē de oratore perbeati fuisse quin te frater illi videri solét. Therencius in Eunuco: Perpulcra credo dona haud nostris similima. Nam p gratū valde gratū significat. Et in oratione lepide perso nat. Ac etiā superlatiuus multo lōge ꝛ ꝙ ad uerbia proponimus. idq sepenumero perpulcrum videri solet. Ut longe amantissimus noster. multo omnium fortunatissimus ꝛ ago tibi ꝙ maximas gratias. Comparatiuus vero vel multo vel longe proponi solet. Ut iusticia multo preclarior est ceteris virtutibus. Et Socrates longe aliis philosophis sapientior. Illud nequaꝗ ommiserimus. Cuz enim nomina quepiam sunt profecta a grecis terne flexionis: ꝛ obliquos casus habētia qui rectū superent latini. oratores frequētissime casibus illorum quibusdam immutatis fingunt aliarum declinationuz nomina. ꝛ genus seruāt. q̄lia pohematis entimematis delphinus elephantus ꝛ lāpada existūt. q̄ a pleris ꝗ tercia flexione proferuntur. Poematis entimema Delphin Elephas. Hāc tu obseruationé diligenter memorie. Cū aūt volumus ostendere aliquid nobis iocūdū honestū vti/

le esse cum datiuis. Cum verbo sum es fui est substantiuorũ quorũ illa adiectiua sunt. Naz ne ab exemplis discedamus/quid aliud significat. Hec res michi iocunditati est/ꝙ hec res est michi iocunda idemq̧ ipsuz. Tue michi fuerũt littere gaudio. Quod ẽ ad gau/diũ. vel gaudiũ michi tulerũt: Eodẽq̧ pacto leges dignitati sũt rei publice. Preclara urbis edificia ciuibus decori sũt. Uiciis decori sũt vicia idest dedecus pariũt hoibus. Deq̧ cete ris cõsimili ratione. Uerbũ afficio ⁊ pulcruz ẽ ⁊ late patz. Nã afficio te voluptate idest ti bi voluptatẽ affero. Afficio te honore idest ti bi facio honorẽ ⁊ honoro. Afficio te laudibus idest te laudo. Afficio te probro idest vitupo te. Afficio te comodis idest tibi comoda fa/cio. Afficio cadauera sepultura idest cadaue/ra sepellio. Afficio iimicos iiuria idest facio iiuriã iimicis: Atq̧ similiter afficior dolore idem est ꝙ doleo: Afficior gaudio. i. gaudeo Afficior verecundia. i. verecundor. Latissi/maq̧ est huius verbi vsurpatio. Nec tñ late at me afficere significare disponere. Hinc est Plinij illud. Uiua vox magis afficit. Neque enim sine optimis causis tam lata tãq̧ diffu sa sit eius verbi significatio. Sed de hoc sa/tis. Non est autẽ ignorandu ꝙ si duo/aut plura duobus: quod prraro vsu venit si illa pa

riter se habuerint vtrics tum dictionem pro ponemus quod liqueat. exemplo. Par est in. L. lelio & doctrina & virtus: quãtaqz ẽ eius viri probitas tãta quoqz & eius sciẽcia. Tũc splendide ac ornate dixerim. L. L. vir tum doctus est tuz probus: itidemqz magnanime in. L. L. tuz virtus. Tum etiam doctrina: L. L. plurimum tum laude tum rerũ sci entia valet. Aliud itidẽ exẽplũ. Temistodes tuz consilio polet in vrbanis rebus: tũ in bel licis negocijs viribus/ atqz animi magnitu/ dine floret. Hic eniz tantum ostẽdi esse. in re bus vrbanis consiliũ: q̃tum in bellicis mag nitudinem animi: q̃ tum. geminatum posi/ tum est. Sed eandẽ quoqz viz habet gemina ta & coniunctiua. Vt eneas est & terris iacta tus & alto. Idẽ profecto significat: Et Ene as tũ pelagi tũ terrarũ labores perpessus est. Affricanus item singularis: & vir: & impera tor idem sibi vult. Et Affricanus magnus extitit tũ vir: Tum etiã imperator.

Quando duo contra nequaq̃ paria sint: sz al terum minus complectitur. Alterum vero magis. id officiẽdũ est. vt quod leuius existat: locemus prius atqz ei/ cum dictionem prepo namus quod aũt grauius validiusqz id poste rius positũ. tum dictio precedet. quod pate faciemus exẽplis. L. L. amat Scipionem.

propterea. ꝙ eū doctū cognouit hominē. ⁊ in
super virū optimū. quod postremū vehemen
ter ad amorē impellit. Quod si ita est oratio
instituēda. C. Lelius amat Scipionē. tū ob
doctrinā eius. Tū propter virtutē. ita vni/
tus in hac beniuolentia. Plus momēti habꝫ
Atqꝫ item si dixerim cū oēs fortunati sint q̄
bn̄ viuūt. Tū perbeati q̄ omnia deserunt ⁊
virtutē solā cōplectuntur. Hos naqꝫ posteri
ores multo esse beatiores cōstat, si q̄s superi
us modo allatā preceptionē intellexerit. hoc
. M. Cicero in primis vsurpat. Ex quo il/
lud cū oībus consulendū est. Tū his q̄ armis
positis ad Impatorū fidē cōfugiūt significāt
enim cōfugiētibus ad Imperatores ⁊ se sece
dētibus multomagis consulendū esse. Atqꝫ
etiā in. C. maiore mirari se se aiebat. Sce/
uola. M. Cathonis cum ceterarum rerum
perfectā sapientiā. Tū ꝙ nunq̄ illi fuerit se
nectus grauis. Sed hac de re satis.

IAm vero exēplificādum est. qua rati
one q̄piam personā aut laudari aut
vituperari oporteat. quod ad decorē
sermonis pertineat. Nam id triphariaꝫ pos/
se fieri comperimus. ex monumentis litte/
rarum. Si ergo velimus ostendere. M. Ca
thonem habere magnā virtutem cuꝫ verbo
sum es est. ita comodissime fiet. M. Cato.

Uir ē magne virtutis. Marchus Cato vir est magna virtute. M. Cato vir ē magnus virtute. Plato philosophus fuit prestans ingenio. vel prestantis ingenij. vel prestāti ingenio. Mulier est clara moribus. Clara morū. Claris moribus. Uir egregius laude. egregie laudis. ꝛ egregia laude: Sed illud prius magis poetatū est. Postremū vero ꝛ splēdidū ac prepositū est. Aristoteles sūmus ingenio. Sciētie copia. Philosophus exq̄sita doctrina. vir acerrimo ingenio quod q̄dē vt disertissimus Priscianus inquit significat. Aristotelem habentez scientie copiam ꝛ qui habebat exquisitam doctrinam. Ceteraq꜄ cōsimili ratione. Quod q̄dez aulus gelius sētire videtur in noctibus acticis. Est eni velut defectio q̄dā. Sed ea trita vsurpataqʒ ab eloquētissimis viris ꝛ clarissimis oratoribus. Quā ꝛ vobis quoqʒ vtendum sit.

Atqʒ participiorū tum accusatiui casus sepe Tum ablatiui locum tenent infinitiui verbi Hinc salustianum illud. Nam ꝛ prius q̄ incipias consulto ꝛ vbi consuleris mature facto opus est. Et Therentius missis Glicerium alloquens amicam pamphili Iam inquit inuentum tibi curabo ꝛ adductum tuūz pamphilū. Omnia namqʒ illa cōsulto facto inuē tum adductum consulere facere/inuenire ad

ducere significant vel designant. Verũ fre/
quentius hĳs rationibus ablatiuorũ casuũ
vtuntur. Accusatiuorum perraro.
Et quoniã de nomine quidem opus attuli/
mus. Mentionẽ intelligendũ est. opus mi/
chi est ac re significare me egere hac re. Sed
id varĳs casibus iungi solet. Nã etiã opus ẽ
michi tua opera noĩatiui casus ⁊ tue opere
⁊ tuam operam ⁊ tua opera dicamus. Sed
hoc postremũ ornatius est ⁊ totum oratoriũ
Ceterisq rationibus Poete historiciq vtun
tur. Nos aũt q̃dã precipimus vt cognosca/
mus a veteribus vsurpata isdẽq3 vtemur q̃/
dã vero nõ nunq̃ vt cognoscamus solũ. Nã
opus est michi hanc rez nunq̃ orator dicat.
Quod illud nõ ne pulcherrimũ est. Ut cum
duo noĩa alterũ adiectiuũ substantiuũ alterũ
eodẽ casu exitu proferri debeãt vt sepe cre/
berrimeq3 quodã modo terciã adiectiui noĩs
vocẽ q̃ est neutra in vim substantiui trãsfe/
ramus ⁊ substantiuum id pro gtio casu loce
mus. Quod vt frequẽs est eruditis ac diser/
tis viris ita quoq3 erit exẽplo manifestũ Nã
cũ multam virtutẽ dicturus sum si multuz
virtutis eius orationis loco posuero. Mul
to protulerit venustius multũ pecunie eniz
significat multã pecuniã Plurimũ viriũ plu
rimas vires. Quid animi q̃s animus. q̃d

tei q̄ res. Quid cause q̄ causa. Aliquaq̃ itē p̄
multa. Sed animaduertendū est nā si geniti
uus ille casus fuerit singularis totā illā ora/
tionē singulariter exponere debemus. Si plu
ralis; pluraliter. Nāq̧ exēpli causa multum
pecunie. i. multa pecunia singulari numero
Ac contra multū pecuniarū significat mul/
tas pecunias. Similiter quoq̧ ⁊ alioꝝ ratio
Ut multū roboris singularis est plurimum
viriū autē pluralē quoq̃ habet significatio/
nē. Et aduerbia quoq̃ nōnulla eandē viz re
tinēt· presertim vero duo hec paruz ⁊ satis.
nā parū sapiētie ē pua sapiētia. Satis viriū
sufficiētes vires. Et nichil quoq̃ sine nomē
siue aduerbiū sit i eādē sepe obseruātiā cadit
Igitur hactenus. Quoniā aūt singula habet
fere inuestigamus· id quoq̃ dignū cognitio/
ne est. Ut cū duo meminerimus substātiua
noia quorū vtriq̃ idē ephitetū adiciendū sit
vt adiectiuū ipsū principio collocemus. Cuz
consequentibus substantiuis vel tū gemina/
tum vel duplicatum ⁊ preponamus. exēpli
vero causa Afferātur Ciceronis verba Affri
canus singularis ⁊ Uir ⁊ Imperator. Quod
est Affricanus singularis Uir ⁊ singularis i
perator· propter magnam ⁊ doctoris auctori
tatē ⁊ Urbis. i. propter auctoritatez magnā
vrbis ⁊ propter magnam auctoritatez docto

ris. Preclarus ꝛ Miles ꝛ Ciuis illustris tū vir tum Philosophus optimus: tū patrie defensor. Tum gubernator: iustus ꝛ Rex ꝛ Iudex. cōsimiliaqꝫ eodē modo se habent. Sed ꝛ sepe numero cōtra eodez ordine vni substantiuo proposito duo adiectiua aut plura deseruiunt exēpla sint que nūc cōstituam Vir tū bonus tū etiā temperans ꝛ Imperator ꝛ Calidus ꝛ fortis iudex ꝛ integer ꝛ solers Ornamēta ciuitatis tū multa tū preclara sed alia tu ipse cōiecta. Nō nunꝙ ꝛ duo substātiua ita se habēt vt alterū vim suam vbiqꝫ cōseruet actueatur alterum quasi quendā optineat adiectiui nominis locū ꝛ eius fūgatur officio: quale ē virgilianū illud in principio Eneydos Mollezqꝫ ꝛ mōtes insuper altos imposuit ac si dicat molestos montes Cauendū est ne ab honestate naturaqꝫ discedamus perinde ac si dixerit a naturali honestate recedamus. Sed tibi nota hec sunt. Sed ne quasi hystoriam terens dicendorum seriem nec tam ita queqꝫ patefecerim vt sese michi forte quedam obtulerint Certum non ignoras esse. vt ipse arbitror. extrema supina plerumqꝫ ornate ac peruenuste significare gerundia accusatiui casus additione preposita. res difficilis creditu idest ad credendum. Memorabilis visu idest ad vidēdum. Iocunda auditu idest ad audiendum.

Suauis gustu.i.ad gustandū permulta consi
mili ac pari modo se se habent. Nec id te ami
ce lateat. Ut cū fuerit superlatiuū quidpiam
ductius asperiusq3 ⁊ superlatiue significandū
sit. vt pro suplatiuo positiuū afferemus. Ut
ei superlatiuū aptumq3 apponamus aduerbi
um. Nam maxime memorabile facinus:ē me
morabilissimū facinus. Maxime rarū genus
hominū. Sed admodum in primis .positiuis
adiectiua vim ferre eandez retinent. Id autez
nequaq̄ silentio preterierim vt si qué. q̄ vir
tuté habeat. velim mediocriter laudare dicaz
Perides exempli causa virtute prestās. Prin
ceps erat Athenis vel q̄ multa preclara gesse
rit Themistodes rebus gestis floruit. sin ve/
lim vehemēter ac plurimū laudare addiciam
gloriā siue laudē ⁊ causa laudationis cū geni/
tiuo cōstituā Pericles. Ut idem exemplū agaz
virtutis gloria prestās Athenis claruit The
mistodes gestarum rerū gloria emicuit. Sic
q3. M. Anthonius prestabat eloquētia me/
diocriter laudatur ac fere excelliter. L. .cras/
sus eloquētie gloria excelluit vehemētissime
laudatur. Sed tu pro tui ingenij bonitate de/
ducito. Quotiens nomia q̄ ipseq3 testatur
gramaticus seruius plur alis ⁊ singularis cō
nectūtur respōdemus viciniori Uirgilius pri
mo Eneydos. Hic arma hic currus fuit non

auté fuerūt. Therentius in Andria. Amātiū ire reintegratio amoris est ꝛ zenofontis delicie mee sūt hostez eorū que excertius properabat. Atq₃ ita frequētius obseruatur: quod idé sit in diuersis generibus. Naz siue masculinū siue femininū ex viciniori respōdeamus Ut vir atq₃ mulier optima venit Intellr nā q₃ optimū esse virū ꝛ optimā esse mulierez. q̄ venerit. Verū si pluraliter numero velimus vti ad masculinū transire necesse est. vt virꝫ ꝛ mulier leti properant. Alexāder ꝛ Olimpias clarissimi extiterūt. Operepreciuz esse quod peruenustū est: significat modo vtile esse: modo necessariū: modo iocūdum: modo laudabile atq₃ his significatiōibus id nominis veteres vsurpāt. Frui copiā re est fructū: siue vtilitaté vel voluptaté percipere ex ea vt cū dixerit qs ocio fruor. P se ferre est aliqd ex verbis aut indicijs qbusdam id ostēdere vt quodāmodo cōfiteri. M. Catho per se fert grauitaté: hilaritaté humilitaté p se fert.

r Ationem habere: est respectum habere: sed vt plenius exponam: habere rationem alicuius: est rem considerare. vt habere rationem temporis/loci/personarum: est ea ratione omnia cōplecti/et considerare. Hanc rem mēte animo

ne cóplector.i.hanc rem cósidero ⁊ voluto.in
animo est:significat in animo habeo. vt ani
mus michi est ⁊ volo. Certū est michi est de
liberaui ⁊ decreui. prosequor te honore est te
honero prosequor te laude.i.te laudo. prose/
quor ꝗ̄iprobro.i.te vitupero. prosequor te a/
more.i.te amo.prosequor te odio.i.te odi.
¶Bene meritus sū de re publica.i. beneficium
in illā cótuli.bene merentes de amicis.i.con
ferentes in amicos beneficia.eque pro ita vt
atq3 pro vt vel ⁊ ꝗ̄ ornatissime ponūtur.
Exemplū est:eque te laudo:atq3 Ciceroné.i.
ita te sicut ⁊ Ciceroné laudo¶haud pro nō:se/
cus pro aliter in eadé oratióe venuste ⁊ conti
nuo se habent/vt haud secus sentio:atq3 tu.i.
ita sentio sicut tu.¶Nō nunꝗ̄ ⁊ perpulcre có/
paratiua propositiuis absolutis ponūtur. vt
Alexāder macedo corpus habebat imbecillius
quod imbeciliū significat. Satiri i scelera ve
hemētius inuehūtur:quod é vehementer.¶Do
tibi hanc rem vicio.i.vitupero te de hac re.
do crimini.i.criminor.do laudi.i.laudo.
¶Sed ne illud ꝗdem negligendū est subiuncti/
uus modus pro indicatiuo modo ⁊ illius tem
pora pro huius tēporibus interdū quod haud
illepide ponuntur. et velim sepe pro volo. ⁊
gererem pro gerebā.dilexerim pro dilexi. fe/
cissem pro fecerā.fuerit gratum pro gratum

... quas ille magnus matomethus imperator
cancellarius magister rodiane urbis loco exordii post eas xxx accepit. morus namque e gerere bellum in
-epolis quod non modo tirannice et cum usurpacione ... in literis primis literis que quam multis
-s fratre gerosolimitane sancti joannis beatissime ...

erit. feceris pro facies. id omniū dicitur mul
tū ornatissimū est: si oportunis locis agatur
quod vbi factitandū sit: & peritoriū aures fa/
cile censebūt. Quāobrē exercitatio adhibēda
est nō mediocris: q omniū magistrorū precep
ta superat. quod siquis nouerit grecas litte/
ras et quod modo explicatū est nō difficile per
suadetur. Partim hominū venerunt per scpe
dicitur & Aulo gelio teste. Et ē id quod pars
hominū. i. quidā homines. Nam partim hoc
in loco aduerbiū est. neq inclinatur casus sic
& cū partim hominū dici potest. i. cū quibus
dam hominibus. & quasi quedam partes ho/
minum. Sed hoc tamē est splēdidius: cum in
oratione iterū fuerit additū. vt est illud Mar
chi Tulij in epistolis. Nam qui istinc veni/
unt partim te superbum esse dicunt q nichil
respondeas. partim contumeliosum q ma/
le respōdeas. Et qui ciuitatibus presūt par
tim nobiles sunt partim populares quod est
aliqui nobiles sūt aliqui populares. Id eti
am optimum cognitu q decimus quisq est
vnus ex numero denario. sicut millesimus q̄s
q est vnus ex numero millenario. Hinc est il
lud Cesaris in comentarijs cognoscit non de
cimum quemq esse reliquum milite sine vul
nere. quo exemplo vti perpulcrum est. Quo/
tus quisq homo. i. quot homines. Quotus

quisq; miles idest quot milites. Perq; vna di
ctio dutaxat pulcerrime positiuis iūgitur no
minibus vt perq; doctus philosophus. perq;
bonus amicus.
Quid illud inquit: nō lepidissime vsurpamus:
vt in oratiōe eadem. Iterum al' vsurpatū lo
cū optineat: modo aduerbij. quale esset: si q̄s
dicat: omnes homines eodem sūt ferme nati
ingenio: al' quidem rideāt: al' vero lacrimant.
Omnes item ciues: al' boni: al' mali: nunq; hi
dem sunt moribus. M. Anto. iuit in ca
stra. Multifariā dicitur. M. An. castra peti
uit. in castra profectus ē. se ad castra contulit.
se in castra recepit. se ad castra produxit.
Hic habet viginti annos: quod veterū cōsue
tudine dicitur: cōtra pedagogā opinionē alijs
quoq; rationibus dicitur vigesimū vt hic vi
gesimū annū attigit/agit/degit/vigesimū an
nū est. viginti annos natus est. Sed hoc po
stremū magis oratori congruit.
Cicero laborat in eloq̄ntia. cicero operā in
eloq̄ntiā affert. Cicero in eloq̄ntia operā po
nit. dat eloquētie operā. Etatē in eloquentia
cōsumit: tēpus in eloquētia conterit. studium
incūbit eloq̄ntie & alia deduc pro tuo iudicio.
Habeo hāc rem in memoria: nō minus vsita
te dicitur habeo siue teneo hāc rem memorie.
teneo hāc rem memoria. huius rei memoriā

habeo. Obliuiscor voluptatis vel cuiuscūq3 alterius rei voluptatis me capit obliuio: amicorū me cepit obliuio. & sic idē verbū cū ceteris noībus iunctū diuersa significat cōsimili ordine: vt capit me societas ciuitatis. Capit me hoim odiū. Virgilius rus incolēs ciuitatē habet ꝑpulcre dicitur cū teneo sētentiā cōtineo verbo vt virgilius ꝛuꝛi sese cōtinet tenet sese in vꝛbe.

Si quis velit ostēdere aliquā rez aliā antecellere & vltra illā valere venuste dicitur. vel accusatiuū ꝑposita pꝛeter vel cū pꝛe ablatiuo ꝑposita. Cesar vltra alios rebus bellicis pollebat pulcerꝛime dicitur Caius cesar pꝛeter ceteros pollebat rebus bellicis vel pꝛe ceteris pollebat. Lelius habet faciles moꝛes vel facilē naturā oꝛnatius Lelius ē leni ingenio natus facili natus ingenio vel facilimis moribus. Scipio natus ē tristi ingenio & de reliquis cōsimilibus. Valeo & polleo verba splēdida sūt & latissime patēt ablatiuo casui coniungūtur. Hoc pacto Aurelius Augustinus ingenio valuit. milo plurimū coꝛpoꝛis viribus valuit. Ipocras ingenij bonitate. Mitridates memoꝛia. M. cato i ciuitate plurimū auctoꝛitate pollebat. Et clareo ac floꝛeo verba eadē fermē ratiōe se habēt. ego apud Diuū cesarē multū siue possū siue valeo oꝛnate ac

splendide dicitur apud Diuū cesarē plurimū mea valet auctoritas. Hortensius multū pō in cenatu. ornatius multū hortēsij in cenatu auctoritas valet. que potissimū significat eā opinionē q̄ est apud homines de alicuius viri prestantia q̄ vulgo ac trita cōsuetudine repu/tatio nuncupatur. Ceterū id per bellū ē. est michi apud te fides. i. tu adhibes michi fidez quod est accuratius aduertendū nā plerūq̧ so let sum es est verbū datiuo iunctū significa/re habere et animo possidere. vt est michi pe cunia. ē cesari magna potestas. illud designat me pecuniā habere. hoc Cesarē habere mag/nā potestatē. cuius constructiōis crebra apud priscos ⁊ disertos viros obseruatio est. Ego recordor hāc rem potius q̄ huius rei dicitur ac idē dicitur huius rei subdit me recordatio Hec res michi in mentē venit. sed magis pro prie in mentē venit. ē michi occurrit / vel mi chi succurrit quod postremuz minus vsitate dicitur. Presto ⁊ antecello q̄ venuste perso nant verba aliquādo datiuo aliquādo accusa tiuo pulcerrime iungūtur cū accessione abla tiuorū eius rei cuius est prestātia ut antecel/lo tibi igenij accumine. Sepenumero quoq̧ freq̄ntatiua uerba q̄ appellāt primorū uerbo rū a q̇bus originez traxerūt significatiōez re/tinēt. p̄sertiz si prima illa aspiora fuerint. vt

cõiecto pro cognitio vt ꝗ mácisco pro maneo impito pro ipero áplexor pro áplector ꝗ alia ité pene inumerabilia: si qñ verbi asperitas vlla cõtingat quod eruditorũ iudicio derelinquimus. De verbis eiecta prepositio persepe contrariam mutat significationé. vt precor ꝗ deprecor cõtraria sunt ortor idé ꝗ deortor Nõ nunq̄ idé dis efficit preposita vt suadeo ꝗ dissuadeo q̄uis in hisdem verbis nõnunq̄ auget per potius q̄ vim commutet.

Ex ꝗ per cõposite vehementer amplificant. vt exoro quod ab ex ꝗ oro deductum est significat Therecius i Andria gnatá vt det oro vixq; id exoro sic ꝗ suadeo significat oratoris officiũ quod est benedicere atq; psuadeo benedixisse designat quod est oratoris finis .i. impetro atq; obtineo vnde ꝗ crebro non solum suadeo sed etiam persuadeo. sed facio ac perficio explorata sunt.

Plurimũ etiá orationem ꝗ sermonem exornat aduersatio. Modo q̄q̄ aduersatiua indicatiuo cõiungitur. quod vbiq;. M. Cicero seruauit aliiq; doctissimi: sed huius exemplũ sit q̄q̄ te ante hac diligebá nũc tñ ob singulares virtutes obseruo ac vehementer admiror Ná tria sũt q̄ quodá sibi inuicem ordine coniunguntur. quorũ prius ac leuius est diligere postremũ admiror quod vehemés pre

cipuū est eorū/ ꝛ mediū obseruo: quod est vere or ꝛ colo ex qua obseruātia reuerentiam sig nificat. sed iterum aliud exemplū quā͡ꝑ mi chi sunt omnium amicorum jocunde littere tue tamen jocundissime fuere.

Sed pro tamen/ sed ꝙuis raro collocamus. vt quā͡ꝑ michi a me/ ac carus eras: sed nūc profecto carissimus es. Ad hec illa duo orati onē pucnustam reddunt: sibi inuicem respon dentia: quorū alterū est non solū/ siue nō mo do seu nō tantū: alterum est: sed etiam/ vel ve rum etiā/ vel loco etiā posita quoq; ꝛ aliqui/ bus interiectis: quorū omnium exempla sub nectam. Hec michi res nō solū michi grata est sed: etiam iocunda. M. Anthonius non modo Ciceronis erat inimicus. Uerum eti am hostis patrie. M. Cato non tantū inge nio valebat: sed virtute quoqꝫ florebat plu/ rimum. Alexāder nō solū reliquū orbem sub iecit: verū etiam ipm quoq;. Romanū Im periū cogitabat attingere. Et sic taꝫ ꝛ ꝙ cū sibi respondeāt: vt tam cara michi patria est ꝙ tibi iocūda vita sꝫ facile tu te hoc itelliges Pro eo autē ꝙ ceteri exprimere cōsueuerūt: pronominibus addentes vel te vel met silla bicas adiectiones. Cicero idem potius effi/ cit hoc pronomen ipse ipsa ipsum/ ꝛ illarum fere adiectionū locū obtinet. vt ego ipse. ma

gis ꝙ ego met. tu ipse. ille. ipse nos ipsi. vos ipsi. illi ipsi. vt nunꝙ secus dicẽdum sit. Tu michi familiaris es. ego te vtor familiariter. tu michi amicus es. ego te amico vtor. tu michi Magister es: ornatius dicitur ego te. Magistro vtor. Ego tecũ frequẽter versor. frequens michi tecum est consuetudo: q̃ sepe conuersationem significat. Tecum magnaz habeo amiciciam. magna tecũ michi est amicicia. Et item alia permulta. vt sunt michi cuz omnibus malis viris inimicicie nã rec/tius inimicicias diximus plurali numero ꝙ singulari. Sed neutra vox ac potissimũ in cõparatiuis nominibus: tum femininã reddit/ tũ masculinã/ vt nichil est hoc homine melius. est fere idẽ: vt nullus homo est hoc homine melior nichil hac virgine est formosius. quasi idez est nulla virgo est hac virgine formosior. ꝗ in ceteris aliquãdo consimiliter. Munus pro officio ornatissime dicitur vt hoc est amici munus idẽ est vt amici officiũ fungor boni viri numen. ferme idem ẽ ꝗ facio boni viri officium. Sed ꝗ partes plurali numero cõsimiliter habent significationem. vt mee partes sunt/ vel officium meũ est/ vel illud pertinet ad me.

Caueo verbũ est. ꝗ si sepe significat prouideo: Ut cautũ ita est lege. Ꝑ ornatius tamen accu

satiuo iūctum pro vito ac fugio: vsurpāt eloquētes viri. vt turpes viri ingenij cauēt mores. Atq; et memini rectius atq; vsitatius accusatiuo iūgitur quam genitiuo. vt memini Platonis sentētiā. vt Virgilius in bucolicis numeros memini si verba tenere. nec miruz si in his q̄ sūt potius absolute orationis Virgilij Maronis afferā testimoniū: quē nō soluz poetā egregiē exupitū: sed etiā rethorice artis vbiq; obseruatissimum fuesse constat.

Penitet me qd significet: notissimū est: sz proparū videtur vsurpant oratores et prestātes doctrina viri. Sed idē persepe verbū varijs cōstructionibus positū: haud eandem retinet significationis vim. vt vacuo huic rei. i. attēdo huic rei. vaco hac re. i. hac re sum vacuus. et id qd'e ornatissimum est vt boni viri dāt operā vt perturbationibus vacet. i. liberi ac vacui sint. Aiaduerto. i. fere id video et quodā modo intelligo. et animaduerto cū accusatiuo constructū in prepositā: idē sibi vult quod punio. vt speucippus animaduertit i seruū Platonis. i. puniuit Platonis seruum. ex quo animaduersio punitionē quandam non nunq̄ significat.

Atq; itē refero tibi hanc rem: est tibi narro vel refero hanc rē. sed refero ad senatū refero ad populū hanc rem est pono hāc rem in

cõsultatõne populi vel senatus q̃ vsus verbi
cius apud ystoriarum scriptores frequẽtissi
mus ẽ. Quid: varij quoq; casus eidẽ verbo se
pe coniũcti nonne magnã ac lõge diuersaz vi
habẽt: q̃le fit. do bibaculo ad Cesarẽ litteras:
nã datur bibaculo deferẽti vt Cesari reddat.
ad quẽ mittuntur littere. Eas igitur leget
Cesar bibaculus vel vt tabellarius q̃dã de/
fert. Nã qui fert litteras consueuit tabella
rius appellari. Verũ ne quid habemus nunc
ignores dare litteras significat scribere seu
mittere illas. Nec te fugiat quod pro episto
la dicimus litteras plurali numero. neq; ob/
stat poetarũ cõsuetudo / et pro vna epistola di
cimus vnas litteras. Nã id nomen cũ his q̃
pluraliter solũ inflectũtur pluralẽ quoq; reti
net numerũ. vt vne nuptie. vne bige / vna me
nia / sed vt ad propositũ redeã pro duabus lit
teris dicimus binas litteras: non autẽ duas
pro tribus epistolis ternas litteras: non aũt
tres. pro quatuor q̃ternas. Et q̃ deinceps reli
qua sũt consimili ratione. Infinitiua oratio
pro cõiũctiua ꝑ q̃pulcra est vt volo te ad me
scribere. cupio te. Athenas proficisci. et illud
therencianum. Quid facere in hac re te ve/
lim. significat enim quid velim quod tu in
hac re facias. Ciues omnes vnanimes
esse idem velim quod vnanimes sint et

cócordes. Sed hoc ibi fit vbi nullū sit ambi gui sermonis discrimē: neqȝ eniȝ omnino te ctuȝ sit: siquis dicat nolo te me amare: q̄uis plerūq id suppositionis locū habeat: quod in finituȝ verbū immediatius precesserit. vt pu to Pirrū Romanos vincere posse. i. credo q Romani possunt Pirrum vincere.

Sed id pro viribus caueat orator: q mo do p̄ceptū erat de cóiunctiua atqȝ infinitiua oratione precipue ī absolutis verbis / vel vbi alteri casui fuerit adiectiua prepositio seruā dū sit. Ex vel. e. prepositiones pro. a. vel ab. ꝛ sepe pornate ponūtur. vt audiui ex ma ioribus nostris / pro a maioribus nostris. ac cepi e tuo patre: vel etiā de tuo patre. q̄to ex te idest a te quod est te consulo ꝛ te interro go quod aduerte atqȝ vsui trade.

Pro ornate ponitur loco. in / ꝛ secūdū prepo situm. vt pro rostris. i. in rostris. pro tribu nali. i. ī tribunali: ꝛ alia pro viribus tuis. i. secūdū vires tuas. pro tui ingenij bonitate: pro virili tua ꝛ similia.

Sub cōposita aut clā aut diminute consig nat. Vt submonuit me Parmeno: clā atqȝ oc culte. subirascor tibi: q est parum irascor.

Morem gerere perornatū verbū complace re significat: atqȝ obsequi: inde moriger mo rigera. uȝ. sed morosus. a. uȝ. quod difficile

significat a morato ꝙ institutum plurimum differt. Cōsequor pro exprimo pulcerrimū est: non possum igitur verbis consequi. i. exprimere. litteris cōsequi. i. per litteras explicare. Metuo ac timeo verba aliquādo multis casibus coniungūtur. vt metuit. Cicero a Paulo clodio sibi extremū periculū: timeo michi abste mortē. Nonnunꝙ absolute ponuntur datiuo soli iūcta vt metui Pāphilo. i. pāphili vite timeo. sed hic ē poeticus vsus Euado pro fio ⁊ efficior ornatū vsitatūqꝫ ē Ut Cicero euasit eloquētissimus. Aristoteles euasit sūmus philosofus. Cesar vero inclitus Imperator. Fore futurā semper habet significationē: ⁊ est idem ꝙ futurū esse. M. .T. de oratore quarto loquens de ortensio: quoniā quidem ego confido oibus istis laudibus: quas tu oratione complexus es: excellentiorē fore. ꝙ crassus fore dicis inquit: ego vero esse iam iudico.

Quid inter dimidiū ⁊ dimidiatū intersit: nosse perutile est: cū enim dimidiatū sit quasi i partes duas diuisum. nisi aliquid diuisuꝫ sit dimidiatū dici non potest. dimidiuꝫ vero appellatur: non ꝙ ipsū diuisū est: sꝫ ꝙ ex dimidiato pars altera est. Non igitur recte quis dixerit pro sētētia. M. varronis vt ait Aulus Gelius in noctibus acticis: dimidium li/

brum legi dimidiam fabulam audiui. sed di/
midiatum librum & dimidiatam fabulaz rec
te quis dixerit & dimidiatum quidem exem/
pli causa digitū appellamus sed alterutram
partē dimidiuz quod est accurate diligēterqz
inspiciendū. plurimū aūt conducit nobis in/
telligere queqꝫ sint nominum differentie ac
verborū discrimina. nā ea quoqz res miruz
in modum orationem exornabit: vt si quis
nouerit quo differat presum & intersū inter
sese verba pulcerrime quis dicat. M. C. pu
blicis negociis nō interfuit soluz sed profuit
quorū illud significat comitem esse alicuius
rei hoc vero ducem Ego non solū confiteor
ꝙ est per vim sed etiā profiteor ꝙ est quidez
sponte. Et apud. M. T. persepe tibi gratu
lor: michi gaudeo. naz gaudemus nobis gra
tulamur aliis. Et tibi ago gratiam quod q̄/
dem est verbis refero gratiā quod est re ac fa
ctis. habeo gratiaz quod est in animo. debeo
gratiā vbi aliqua obligationis vis cernitur
& alia. Itē optimum est non ignorare nomi
nū differentias: & vt vberior & ornatior nos
tra reddatur oratio. Hec res michi cōducit
est idē & michi res hec vtilis est. Et ꝙ cete/
ri plerūqz dicūt. dono tibi hāc rē pulcrius di
citur ac splendidius dono te hac re vt miles
nauali corona donatus est sabinos Romani

ciuitate donauerũt:quod est ciues fecerunt quod itẽ dicũt Sabinos Romani in ciuitate receperũt.

Interdũ vero ꝗ prepositio q̃ nomini ꝗ casui p̄ponitur pulcrius venustiusqꝫ verbũ precesserit in q̃busdã verbis:quale ẽ si q̃s dicat eo ad te ac dicat potius adeo te ꝗ loquor ad te potius alloquor te cedit de vita decedit.vita cedit. ex humanis rebus excedit humanis rebus et in alijs quibusdã cõsimili pacto.

Minus aduerbiũ quãq̃ sepe significat nõ nõnũq̃ tñ cuꝫ positiuo iũctum cõtrarie significationis cõpatiuuꝫ demonstrat vt Therẽtianũ illud fedria nemo fuit minus ineptus pro prudẽtior.sed te nemo minus formosus .i.te formosior ꝗ ita de reliq̃s.

Quotiens multos dies aut annos per accusatiuum casum iungimus intelligimus temporis curriculum et fore continuum.sed per ablatiuum significatur annorum aliquot siue dierum interiectio intermissioqꝫ quare vt ait Marcellus optãtes rectius actio vti debẽt:si q̃d ad secũdã fortunã attineat interest igitur si q̃s ita dixerit decẽ annos ĩ re militari versatus sũ.an ita decẽ annis dedi rebus bellicis operã.Cordi homo ẽ iflectibiliter cordi homis cordi hoi vt priscianus inq̃t significat iocũdus iocundi iocundo sicut ꝗ frugi. sed satius mea

sentētia Marcellus opinatus est. dicit. n. cor
di est. i placet Therentius in andria . tibi hec
nuptie sūt cordi. M. cicero de perfecto orato
re flumē alijs verborū nobilitas q̄ cordi est. ꝛ
Lucillus probe declarat. Cū inq̄t ꝛ quod tibi
magnopere cordi est: michi vehementer displi
cet. Tantisper ꝙ quasi est tamdiu ornate
post se deposcit dū. quod ferme est donec. vt il
lud Therentianū in Eunuco eutotummeri/
menon. tantisper te dici meuz volo duz ꝙ te
dignū est facias. ego tantisper magna volup/
tate afficior dū apud te viuo.

Tu michi carus es ego te amo. tu michi io
cundus es ego te delector. sed delecto ꝛ oblecto
nō similiter cōstruūtur. naz dicimus delectat
me hec res sz oblecto me hac re vt delectabat
Socratē vite integritas Pictagoras sese vir/
tute ꝛ doctrina oblectabat. ego me me oblecto
ruri. Fero hanc rem patiēter sed patienti
animo splēdidius dicitur. ego hāc rem facile
patior modeste fero. ꝛ moderate ꝛ equo ani/
mo. ꝛ ecōtra significātia aduerbia grauiter a
cerbe egre moleste ꝛ iniquo animo.

Hec michi iocūda res ē. michi hec res placet
ꝛ ecōtra molesta est displicet. Affero com/
munissimū verbū est ꝛ quo multis locis vti
possumus. vti secūda fortuna affert michi vo
luptatē ꝛ aduersa fortuna affert michi dolorē

idest dolet michi. nā dicimus hec res michi dolet. & doleo hāc rem. Sed redeo vñ disgressus sū. littere tue afferūt michi admirati onē. i. efficiūt vt admirer. affers testimoniū. i. testificaris. & itē dispersa ē ac vaga huius verbi significatio. Perinde ornatissime postulerat post se vel ac vel atqȝ totā simul pinde ac vel atqȝ habet eandē vim. i. tanq̄. Ut canullus pinde atqȝ omniū sapiētissimus & Therea perinde ac foret Eunucus. & de hac re satis hec dicta sint hactenus.

Coeo nō solū absolutum est: sed nō nunq̄ pvenuste accusatiuuȝ casū habet comerciū absqȝ prepositione. vt coeo societatē tecū. & hinc est illud Auligelij in noctibus acticis de pictagora deqȝ eius cōsorte q̄ quisqȝ familie pecuniequȝ habebat: in medium dabāt: & coiebat i cōparabilis: sed Cicero eodē pacto aliqñ est eo verbo usus. Mille hoim singulari numero. significat mille homines. vt mille hominū interijt: hoc est mille hoies interierūt. mille militū vulneratū est. i. mille milites sūt vulnerati: idqȝ ornatū vsitatūqȝ est.

Primus & significat ordinē: quod cōseqtur secūdus tercius & deinceps alia eiusdē ordis generis nomina: tū multotiēs significāt principalem. vt hic est nostre ciuitatis primus. omniū primus sepe significat optimū: sed id po/

ſtremū in raro eſt oratorū vſu. Interdico ti/
bi hac re ⁊ nō hanc rē. vt interdico tibi aqua
⁊ igni. Plenius ſecūdus in epiſtolis carēt to/
ge iure q̄bus aqua ⁊ igni interdictū eſt. nunc
vero ad reliqua. Neqꝫ enim niſi inuitus o/
miſerim quoqꝫ nomina ad numerū q̄ expec/
tant in eorū pluralibus genitiuis ſincopā effi
cimus. idqꝫ tū vſitatū eſt tum ad exornādaꝫ
pertinet orationē. Ut mille numerū. potius
ꝙ numerorum. mille denariū. mille aureū. tot
milia argentum. ⁊ ita de reliquis ꝙ in geniti
uis omniū nominū ſecunde declinationis fre
quenter efficiūt: ſed proſā ſcribentes ⁊ ſolutā
orationem in nominibus ſolum numeros et
menſuras ſignificantibus: atqꝫ in numerorū
nominibus eam plerunqꝫ ſeruamus conſue/
tudinem. vt citra centenarium numerum ſi
quando poſt vigenarium duo numeri come/
morandi ſunt vt eorū minor precedat et ma
ior ſequatur. vt hic eſt vnuꝫ et viginti annos
natus duos ⁊ triginta annos viximus tres ⁊
quadraginta dies nauigaui. quatuor ⁊ quin/
quaginta annorum conſumpſi etatem.

Sed vltra centenariū ⁊ citra vigenariū tritū
ac vulgarē ſeruamus ſermonē. ꝙ autem ſicut
duo de viginti nonnūꝙ dicimus ⁊ duo de tri
ginta: ita ⁊ duo de vigeſimum diem ⁊ duo de

trigesimum. maximū est. manifestū: sed non id quidem est in frequenti oratorū vsu. Quid in dies. Nonne pulcerrimū sermo est ac significat p singulos dies ꝗ cotidie: sed cū quodā incremēto. Ut tua in dies accessit virtus i dies homines sapiūt. stultorū hominū in dies augescit insania. In verbis. tā actionē ꝙ passionē significātibus cōsiderare debemus varias vocū inflectiōes atqꝫ exitus ꝗ modo his mō illis vti pro auriū iudicio. vt fuere pro fuerūt. amarunt pro amauerunt. videre pro viderūt. videbere pro videberis. norūt pro nouerūt. norim pro nouerim. triumpharāt pro triūphauerant. ꝗ sic de alijs quoqꝫ eodē modo. Sed ne quid fiat contra gramatice artis preceptiones: ac iura prouidendū est.

Quin pticula quomodo vel increpat. vel exhortetur. quomodo itē cōfirmat. ꝗ quō interrogat. satis exploratum est. sed nos ea pulcerrime vtimur cum dicimus non possum quin gestiam non possum quin doleam : non possum quin ammirer significat enim fere non possū me cōtinere vt nō gestiā: nō possū cōtinere vt non doleā ꝗ itē de ceteris cōsimilibus Quid illud nōne pclarū ē vsu locus ē huic rei multū loci ē gaudio plurimū loci ē trāquillitati ꝗ Therētianus nichil loci ē senicie significāt eniꝫ hec oīa vel oportere nos letari vel

trāquillos esse vel voluptatibus affici vel nō
negligentes ac segnes esse ꝛ sic in alijs eius/
modi. Non nunꝙ vero duo noīa siue preposi
tione addita siue nō vnius aduerbij vim reti/
nens. Ut magnopere pro valde maximopere
pro plurimum maiorem in modum pro ma/
xime miruꝫ in modū pro mirabiliter ꝛ item
mirandum in modum. sed ablatiui casus si/
ue cuꝫ comertio prepositionis. siue non vim
habent aduerbij vt in primis significant eniꝫ
precipue ac presertim ꝛ id greci dicunt atqꝫ
aduerbium ipsum si ita appellandum est per
ornate nominibus iūgitur. Ut in primis sa/
piens in primis eruditus. Sed ne a proposi/
to disgrediar paucis interdum pro paululum
multis pro multū. Ueruꝫ hoc alio loco opor
tunius. Ille etiam modus optimus est vt si/
quis dicturus sit quēpiam aliquē habere ma/
gistratum ceu honorē ceu imperium. Ut ex
nomine honoris huiusmodi. Et greco is ver
bum pulcerrimū cōstituit orationē hoc pacto
hic est rome consul. Rome item cōsimiliter.
Consulē gerit Impatorē gerit ꝛ alia. Itē cō/
similiter adhoste eni viros rerū cura ꝛ mini
stratio ptinet vsitata ē ppulcra sermonis ora
tio vt gerūdiorū actiuis preposita intersigni/
ficat tēpus impfectū indicatiui vel subiūctiui
vel modo altius ꝛ dū pticulā. vt inter ambu

landū hostes offēdi hoc ē dū ambularē. ⁊ iter legēdū videbas.i.dū legeres ⁊ sic pro varietate psonarū exponēdū ē vti modo explicamus hinc Seruius in bucolicis virgilij inter agendū.i.dū agis ⁊ honesta locutio ē si dicamus iter cenādū hec sū locutus. In pro erga ⁊c. cōtra pulcerrima ē accusatiuo preponitur. vt meus in te animus. mea in te beniuolētia vbiqȝ enim significat erga. Iuuenalis inuenitur in Domicianū Cicero habuit orationē in Catilinā ibi eniȝ cōtra significat. Apprime pro valde recte apponitur nominibus ꝗadmodū de in primis superius dictū est. vt vir apprime nobilis res apprime vtilis ita de alijs. res nomen latū diffusūqȝ ē sed eo pulcerrime vtimur acusatiuis possessiuisqȝ noibus. vt cū dicitur res bellica res domestica res pu. res vxoria res familiaris ⁊ de similibus pariter vbi aliqua veluti significatur institutio. Prestolor verbū qd plerumqȝ poete accusatiuo iungunt Cicero nectit datiuo. Multa sūt verba qbus pro eadeȝ significatōe ⁊ passiua vtimur voce ⁊ actiua. Et vti omittā pene innumerabilia. Cicero frequēter et his duobus modo actiuā modo passiuā vocem vsurpat. Assentior ⁊ assentio vbiqȝ eandem cōstructionis formā ⁊ impertio ⁊ impertior in ceteris autē id fit multo rarius. Assueuit ornatissime pro cō/

tingit vsurpatio ⁊ vsurpare nõ ita itelligi de
bent sicut iure cõsulti vtuntur sed vsurpatio
nẽ oratores frequẽter vsũ vocant. ⁊ vsurpare
habere in frequẽti vsu. Hec res me deficit est
deest michi hec res. ⁊ deficit me dies vita q̃/
plurimũ mortales deficit: sed defectus hac re
magis poetarũ est. Deficere quemq̃ pro re/
bellare vt ita dicã nõ obsurdũ est. Nũc autẽ
ne ea q̃ putilia sũt ⁊ ornatissima omittamus
Intelligendũ est q̄ queq̄ nomina tercie de/
clinationis tã noĩatiuum q̃ genitiuũ singula
rem habentia similẽ presertí si genitiuus plu
ralis in. iũ. exiuerit ⁊ eorũ freqnter pluralis
accusatiuus in is termiari solet. raro ĩ es ter
minãtia. vt ois. pro omẽs. mortalis pro mor
tales. inanis pro inanes. Similiter quoq̄ vt
ipse testatur Priscianus in is vel in es termi
nantia vt fortis ⁊ fortes partis ⁊ partes in
reliquis rarius id fit quod ẽ poetarũ venia.
Quedã aduerbia sũt q̃ in epistolis maxĩe con
gruũt: sicut prope diem q̃ primũ pro cito cõ
festiz. ⁊ itẽ postridie q̄ multi ignari ⁊ grama
tice artis exptes exponũt post tres dies sz tu
ne eodẽ ducaris errore crede postridie signifi/
care postero die ⁊ eo pacto. M. Cicero acci/
pit ⁊ alij eruditissimi viri. At si q̃s multa refer
re velit: pro priore ponat primum vel primo
vtrũq̄z. n. i vsu ẽ: pro secũdo deĩde vl secũdo lo

co: pro tercio tū vel preterea vel tercio loco pro q̄rto ꝙ p̄rato accidit adhuc vl' p̄terea vl' q̄rto loco i calce postremū ul' postremo ⁊ demū. Sit igitur huiusmodi exēplū tria sūt q̄ michi magnā voluptatē afferūt. Primū eni ꝙ optimū amicū nactus sū deinde ꝙ tuā singularē erga me testificaris beniuolētiā. Postremū vero ꝙ te incolumē esse intellexi q̄ i re. Id quoq̄ aduertendū: ꝙ tres inuenimus coniūctiones recto atq̄ʒ vsitato ordine q̄ sunt enim autem ⁊ vero. sed tu ipse hec omnia ac multo etiaʒ plura cognoueris: si Ciceronis scriptura ⁊ in primis eius epistolas lectitabis. Memorie proditū est significat scriptū est. multa enim talia ornatissime vsurpātur varijs tamen significatis. vt memorie tradē mādare litteris: mandare scriptis: mandare litterarum monimentis. Quorum ferme eadem vis est. Sed mandare memorie aliud sibi velle videtur. Fallo verbum tritum est apud Ciceronē. vt fallit me hec res dicimus fallit te spes ꝙ est frustratur ⁊ decipiat: Missūfacere pro dimittere. Et venustū ⁊ ornatū ē Nā missam hanc reʒ facio: significat dimitto illā. Adhuc aūt in eadeʒ oratione due he particule ne ⁊ q̄deʒ pulcherrime sunt: si quis fuerit recte illius vsus. Nam

cũ ponũtur semper aut aliud dictũ ē aut mē
te id cōcipitur. vt ne audiui quidē significat
eñiꝫ exēpli causa nō solũ nō vidi: sꝫ neqꝫ etiā
audiui. Itē ad exēplũ philosophie studia De/
mocritus nō mō nō intermittit: sed neqꝫ re
mittit quidē. Remittere ꝗdem philosophiā
est remitius philosophari. Sed ea quoqꝫ ad
hibenda diligentia est. Quod si quādo plura
ponimus presertim sine copula q̄ articulus
est vt si idē videātur significare quod vehe/
mētius semꝑ magis collocetur in calce. Ut
tua virtus laudāda probāda est. Nā probare
est magis qđ fit animi judicio Magistratus
diligere amare colere debemus. Probatissi/
mos viros omnes hoīes venerētur obseruāt
āmirantur. Que turpia ⁊ obcena tetra feda
sũt ea fugere ⁊ spernari debemus. Virtutis
officij sũma laus est nā habet officiũ accessio
nē actionis. Sed in his quoqꝫ ordo ꝗdā expe
ctandũs est: ꝙ si tria. Quorũ duo ꝑtez signi/
ficent tercius sit comunius id profecto ⁊ ple
rũqꝫ debet in fine collocari: nisi se habuerit
quodā generis modo. Tũc eni econtra fit ꝙ
nũc liqdo ac perspicue patefero ac prioris q/
dem exēplũ est. Ois in adipiscēda virtute cu
ra opa diligētia ponēda est. Est eni cura so/
lius animi. Opera corporis. diligentia vtrũ
ꝗ cōplectitur. Et jtē plurimũ ī rem. p. indu

cere laboris tēpore ponēdū est. Amicos cōsi/
lio viribus opā iuuemus. Alterius vero exē
pla sūt: nō sūt ꝑ se res comode diuicie volup
tates honores. Comodū eni generis locū ob
tinet ⁊ cuius species sūt multe puta q̄s mo/
do cōmemoramus. Itez aialia queqȝ hoies
equi bonū videtur appetere. Sȝ vtraqȝ res
sic se habȝ si multa sint ꝙ pluris ē poni debȝ
in fine Iaȝ vero ad alia. Multotiēs vero
geminatio in q̄busdā tā verbis infinitiuis ꝙ̄
aduerbijs tāti valet: quāti id nomē semel ⁊
cūqȝ. vt q̄squis pro quicūqȝ. Quicquid pro
quidcūqȝ q̄tus q̄tus pro q̄tuscūqȝ q̄lisq̄/
lis pro qualiscūqȝ vtut pro vtrūqȝ vbi vbi
pro vbicūqȝ. ⁊ id aduerte diligētius. Accedit
pro additur ꝙ vsitatū tā pulcrū videri debȝ
Unde ⁊ accessio additionem significat. Igi/
tur accedit michi ad meas miserias dolor. i.
additur. Confido nō sicut quidā arbitrantur
nescio quo pacto sumitur. sed iūgitur aliquā
do datiuo aliquando ablatiuo casui ⁊ in his
potissimū versatur q̄ ad animū expectāt. vt
confido tua virtute tua humanitate tuo cō/
silio ⁊ itez de alijs huiusmodi. Credo quoqȝ
pro cōmitto ornatissimum est. Ut credo ti/
bi mea consilia credo tibi grandem pecuniā
Nā grande adiectiuū nomen probe vel etati
conuenit vel pecunie exempla posuimus su/

pra. Sed grandior Nesthore videtur idest videtur q̄ Nesthorem antecedat etate. Et hic est grandis natu grandissimus natu significat longeuum hominem .atq3 ad modum senem. Et quia de natu iā mencio facta est major natu ornatissime significat seniore sicut minor natu minoré. Insup haud ille pide fit interposita nōnunq̄ in oratióe atq3 interiecta parentesis. Ut dedisti ad me q̄ mea est sūma voluptas suauissimas litteras. Omnes amicos ni fallor plurimū ámiratis Scire velim ex te ea eniz est amicorū cósuetudo quid nuper in. M. Anthonij causa egeris ⁊ ita demū re postulante nostram orationé hujuscemodi interpositionibus aspgamus. Hec res apud me increpuit fere significat ad aures peruenit ⁊ rei noticiā significat nescio hāc ré ignoro preterit me fugit me latet me huius rei nescius sū hec res scientiā meā fugit hoc reliquū est.i.hoc restat perpulcre ⁊ magno cū ornatu idé significat. Exéplū est omia tibi ⁊ natura ⁊ fortuna tribuit. Reliquū est vt bene ⁊ laudabiliter viuas. Accipere pro cognoscere pertinenter dicitur ⁊ ornatus sermo est vt accepi rumoribus quorū est incertus auctor Accepi hominū fama q̄ certo auctore continetur. Accepi nūcijs q̄ nuncius ⁊ qui mittitur affert acce

pi litteras q̃s plerũq3 ab amicis accepimus ⁊ in aliis item consimilibus locis. Pronominibus articularibus demõstratiuis consueuerunt oratores addere additioné ce in his casibus qui in. s. desinũt euphonie causa. Ut hisce hosce hasce pro his hos ⁊ has. Sepe prepositio q̃ p̃poni solet: postponitur: ⁊ significãtia eadem manet. Et in quibusdã q̃dez semper. q̃ sunt. mecũ. tecũ. secũ. nobiscũ. vobiscũ in quibusdã aũt non semp. Ut quicũ. quocum. quibuscum. te propter. et propter te. idé significant. ⁊ sic quibuscun idest cum quibus ⁊ his potissimũ ea prepositionum translatio fit: que modo enumerauimus. Clam plerunq3 prepositio est ⁊ nonnunq̃ aduerbium: sed oratores prepositionem potius accipiunt siue coniũgatur ablatiuo. vti Priscianus sentit siue accusatiuo q̃ opinatur. Donatus. vt clã me prouectus es. i. me nesciéte. Corã cũ accétu in prima sillaba p̃positio ⁊ q̃d significet é q̃ nesciat nemo. cũ accétu vero in vltia sillaba aduerbiũ pulcerrimũ é. ⁊ vt ita dicã p̃sétialiter quo freq̃ntissime viri doctissimi vtũtur. vt apud. M. ciceroné. Cupio tecũ corã iocari. ⁊ tecũ corã loq̃r. Multa aduerbia i. i. exeũtia ⁊ i epistol' etiã pulcerrima sũt. s3 hec i primis. ruri. vespi. bellidomi. mlta ité i o. ut sero. serio. cõsulto. vltro. postremo. mõ. fal

so merito precario. cetera vero in eodē exitu desinētia haud in frequēti sūt oratorum vsu. In .u. vero crebra sunt diu cuius manifesta significātia est iter diu quod est quasi infra medij diei tēpus et noctu pro nocte. quod magis nomen est bene die noctuque dicimus. Nullus .a. vm. nonnunquam pro non presertim sum. es est adiūcto vt nullus sū interii. R. p. nulla ē quasi non est. Extincta est/idque etiā ornatissimū fuerit; presto sū: significat adsū: et fere appareo et sic idē aduerbiū eiusdem verbi modis omnibus ac tēporibus puenuste cōnectitur in eadem quam modo posuimus significātia: vt presto fuit michi seruus tuus vrbē ingredienti. Licet michi esse bonū virū et licet michi bono viro esse. vtrūque latine atque vsitate dicitur sed id posterius magis oratorū ē. Perpetuo et imperpetuū aduerbialiter pro eodē et eis frequēter vtimur. Deuinctio verbū pulcherrimū ē tū epistolis cōgruit. significat aūt deuinctio obligo deuictus obligatus ē: sicut et sepe obnoxius: quod non solū trito more significat: quod notū est: sed etiā deuictū. Collocare apud aliquem bñficiū: est alicui beneficium facere. vt apud gratos hoies beneficiū collocasti gratificor tibi hāc rē preclare vsurpatur. Et indulgeo sane verbū ē aptissimū et splendidi ornatus. quod etiā datiuo iūgitur. et fer

me significat do operã.atq3 ita exponitur vt hic nimio sõno indulget.i.nimis dormit. cibo nimio indulget.i.nimis comedit. nimio vino indulget.i.nimis bibit.⁊ sic de alijs cõsimili pacto. Indulgere aũt quasi concedere verbũ luxuriosũ quãdã desinãs clemẽtiã.⁊ vt indulgentẽ parentem appellamus leniorẽ in liberos quod ab ignosco plurimũ differt. Plinius in primo libro ab vrbe condita. Est enim ignosco.i.parco do veniã: siue scusatũ habeo ignosco tibi si quid exẽpli causa amiseris sceleris. Indulgeo vero: vt multa agere impune q̄as: quorũ verborũ discrimẽ diligẽtissime cõsiderãdum est. Tantus.a.um.⁊ quãtus eodẽ modo se habent in aliqua oratione. vt raro alterũ sine altero ponatur. vt cõtio hec tanta ẽ quanta ante hac nunq̃ fuit. tribuis michi tãtum quãtũ nec agnosco nec postulo. Tantum in te est doctrine: q̃tũ in doctissimo solet esse viro ⁊ ita de alijs. Talis et qualis alterũ crebrime ponitur. raro vtrũq3. talez solemus sentire virũ bonũ subintelligimus qualẽ dicimus ⁊ ecõtra orator est illustris qualis alter nullus reperitur. verum de his satis. vel pro etiam pericula multis in locis rectissime congruit. vt anibal fuit imperator: vel omĩ3 primus. tua eximia virtus me allicit vt te amẽ vel maxie impellit. Versor verbũ in freq̄ntis

simo vsu & veterū ac disertorū hominū: per diffusaq; est eius verbi significātia: ac varijs deniq; potest rationibus exponi: vt ego ver/sor in litterarum studio: est do operā littera/rū studio. Virtus circa difficile versatur: et virtus in difficili cōsistit. versa mur in tene/bris est fere sumus: imus quasi stamus i te nebris & qd̄ est exēplis superioribus declara tū: duos sibi plerūq; ea frequētius casus po stulat nā aut accusatiuo iungitur preposita circa aut ablatiuo in precedēte. quoniā ante fūdum versari: ad portā versabatur: perraro dicta sunt. Sed quēadmodū ceteris ita huic sūma adhibenda est diligētia. Nōnunq̄ due particule ornatissime coniūgūtur: quarū ea dē sit vtriusq; significatio. vt. n. vero Nā pro exponēda sentētia. Altera dūtaxat sufficere poterat: & similiter sin aūt vt sepe dicimus causa explēde sentētie. sin est eo in loco autē pticula nullā omnino vim habet: sin. n. p se significat sed si. Quoad pro quousq; & pro qn̄ non minus ornate ponitur q̄ latine. vt volo in vrbe esse: quoad tu redeas: ita i plu/ribus locis consimiliter. Suscipere nō solū quod tritius vulgatiusq; est supra se accipe re: in epistolis comēdatū habere: vt suscipit Ciceronē Cesar in suis rebus aduersis: que vtiq; postrema significatio haud q̄q̄ si quis

inspiciat accuratius: a priori illa aliena est. Optima quoqz illa oratio est. vt positiuo cuipiã adiũcta negatio contrarij positiui vim ac significatõem teneat: sed nõ ita plane tamen ꝛ accurate illã expleat cuius rey extra subiciamus hic vir est haud improbus| significat enim fere hũc hominez probũ: potius ꝙ improbũ esse habendũ: ꝛ sic philosophus aut ignobilis histrio nõ illepidus: miles nõ instrennuus Ciuis haud ꝙ malus: nã in his eorũqz similibus rectius atqz vsitatius dicitur: queuis laudis cuiusdã est. sed quasi diminute atqz defraudate laudis.

Quod gramatici frequentius dicũt. peto te hanc rem: ornatius nec minus latine dici potest peto hanc rem a te. Et id plurimũ Cicero in epistolis cõsueuit. Conficior passiua voce crebro vsitatũ est pro eo fore quod est pereo ꝛ confectus quasi cõsumptus vt vir inops ac miser fame frigore conficitur ꝛ sic annis etate estu cõficitur ac merore labore senio confectus ꝛ de alijs permultis itidem. Ablatiui casus non participiorũ solum: verũ etiã nominũ aliorũ ĩ oratione pornate ponũtur pserti si q fuerit significatio tẽporis: ꝛ de pticipijs quidẽ manifestũ est vt regnãte Octauiano cesare peracta est vniuerso orbi pax quasi qua tempestate regnabat Octauianus cesar ꝛ alia dio

isio Siracusis tyrannũ gerente. grauissima in Sicilia bella sũt gesta. i. quo tempore Siracusanorũ. Dionisius tyrãnus erat. sz eodez quoqz modo alia q̃dam se habent nomia. maxime vero si dignitatũ atqz honorũ extiterit vt Cornelio et Galbaedilibus curzilibus ac/te in theatro fabule sũt q̃dam addũt pricipiũ existentibus: sed nos prohibemus: quod ad venustatem oratióis nó actinet addi ⁊ item Scipione cõsule poemi deuicti sũt Scipione imperatore euersa est Numãcia. ⁊ reliqua huius/modi. Licet tam gramatici q̃ oratorie genitiuos quorũcũqz casualiũ cũ possessiuis quo/cũqz casu prolatis cóiungere quod vel Priscianus tradit vt mea causa venit ⁊ certorũ amicorum meum agruz ⁊. M. Anthonij populati sunt tuo amico significa tem ⁊ partis imperatorem sectaret comilitonũ: o noster ⁊ fratris amice: sua ille cõfidit ⁊ ciuiuz prudentia Atqz ita figuratur constructio in nominibus possessiuis. hinc Therentianũ illud meo presidio atqz hospitis / adqz penitus inspiciendũ sit Cum etiam ⁊ discretionis ceu habũdãcie causa cuiusdam solet addi cum genitiuo possessoris ⁊ nominatiuus passessiuus suus est Cai Cesaris mos. i. eius mos ⁊ nó alterius suus Ticij filius heres testaméto cõstitutus é suus vt ipse quoqz Priscianus exponit ad discreti

oné eius. qui secundū leges suus nō est. i. sub potestate patris legitimi nō est. suus aūt pro vniuscuiusc͡ūqʒ proprio accipitur quod ipsū a pud viros eloquētissimos frequēs. die quar/ ta vt nouimus Marcellus ac testis est. ⁊ die quarto nō idē significāt. Sed in masculino ge nere preteritum desinat tempus feminino fu turū quod vetustissimi tamē aliter protulerūt vt sicut die q̄rto pro eo quod aliter nudius q̄r tus dicitur: nudius tercius: ⁊ itē de alijs. Tua causa feci. ⁊ tui causa. ne propter veterū ⁊ do ctorū cōsuetudinē aliquid faciamus in se haud mediocriter discernūtur. nam tui causa tunc dicimus si quid ei in quem sermonem verti/ mus prestiterimus. vt tui causa ad Anthonij castra profectus sum: quod est tuendi tui gra/ tia. Sed tua causa cū tua: vt ita dixerim con templatiōe. Alteri aliquid prestiterimus. vt tua causa fratris tuā causā egimus. Et quia aliquid de his q̄ ad possessionē expectant locū/ ti sumus: haud ab re fuerit differentiaʒ illam proferre in mediū: que inter genitiuos est pri mitiui ⁊ possessiui mei tui sui nostri ⁊ vestri quā tandem pulcerrime Priscianus exponit. vox nāqʒ est eadem ac vis ipsa longe diuersa cū genitiuus primitiui significat simplicem possessionē. possessiui vero duplicē habet pos/ sessionē vt mei amicus est significat est meus

amicus sed mei filij amicus duplicé possessio nem cótinet alterá meá in filio alterá filij in amico quod eo subnectimus ne si quid orna/ tú inqrimus verború vni ignoremus ipsá at qз in errorez quempiá iprudentes incidamus sed instituta prosequamur. Hec res michi in mentez venit dicitur. et cú genitiuo huius rei michi in mentez venit. hec res michi cure é. an pro noiatiuo genitiuus positus sit. vtrun qз verbo non solú poete sed etiá. M. Cicero vsurpauit.

Oratores sicut et poete psepe presentibus té poribus vtútur pro preteritis. nónunq̄ et pro futuris: verú id qdez multo rarius. sed econ/ tra haud crebro fit nisi forte inq̄ verbú quod futuri temporis est p̄teriti loco vel p̄ntis acci piamus. Sed multa q̄ super his dici possút in aliud potius tempus obseruamus.

Similis et plenus noia quorú prius iungitur datiuo posterius et ablatiuo oratores vt pluri mú ac fere semp genitiuo cóiúgút vt similis est tuorú maiorú dignitatis officij. plenus nó nunq̄ vero: sed perraro proferútur cú superi oribus casibus. Itez sepenumero maio ris significátie vel ornatissime impatiuis sub iunctiua iúgútur quod Cicero sepe efficere so lebat q̄le é illud. cura vt vir sis et alio in ioco scribit ad filiuz. Effice et labora vt excellas.

Decurritur spatiū: cenatur tonibus: prande/
tur turtur: cōsimiliaq pulcherrimū dicūtur.
Atq sicut absoluta interdum verba obliquis
casibus coniūguntur ita trāsitiua quoq licet
nonnūq nō solū pro gramaticorū more sz eti
am oratorū pro cōsuetudine absolute profer/
re presertim vero si qua sui passio cū actione
sua significatur qualia illa sūt amo: lugeo: ri
deo metuo q tantū trāsitiua sūt nūc absolute
proferuntur. Que in. būdus. exeunt nomina
nō tam similitudiné significant quod plerique
arbitrātur q abūdantiā quandā potius ac ve
hemētiā vt gloriabūdus nō tā glorianti simi
lis q abūde vehemēter que se se efferés. quaz
opinioné eloquentiū atq eruditissimorum ho
minū vbiqz testimonijs cōprobatā tu quoqz
firmiter amplectere. Nā vt omittaz alios au
lus gelius auctor probatissimus ex sententia
quaqz doctissimi Appolinaris letabundus di
citur inqt, qsi longe atqz plene ridés Errabū
dus q longo atq abundāti errore est 7 quoqz
ita eisdem vtere nominibus. i. fretus. a. ū. in
certe originis 7 ablatiuo iunctuz pulcerrimū
est et significat fere confisum atqz munitum
vt nostra humanitate fretus. nostra fretus
sapientia non mea virtute fretus. Tercio/
rem facere vsitate atqz frequenter in epi/
stolis vsurpatur. Nam facio te

ac de re certiorē est tibi significo hāc rem vt sepissime velim vt me de tua valitudine faci as per litteras certiorē. Habeo varia cōstruc tione figuratū plurimū ornatus habet vt be ne hec res se habet quod ē fere ⁊ ita dicā stat bene hec res ⁊ ita bene habeo me ⁊ cū partici pijs bene me habēs redeo rure ⁊ cōtrariū ad uerbiū similiter ei verbo iūgitur quod ē ma le. Participia sepe numero futuri tēporis or/ natissime vsurpatur. vt scripturus sū ad Sci pionē litteras. quod est fere debeo scribere et alia tu ade des. cras iturus es quasi ire debes Cicero ē athenas profecturus. i. debet profici sci. Plautus in ciprū transgressurus ē fere est nauigare debet in ciprū. quod ita idcirco ex/ posuimus quoniā is prope nauigare: is solue re: is trāsmittere tum locū significat. Unde proficiscamur is demū traicere dicitur. ꝙ cal cem desinat: qui rare vtitur. vt Cicero soluit athenis ⁊ in asiā trāsiuit. verū ad propositū reddendū est illa igitur participia q̄ a verbis manāt. passiuis passiue quoq; exponi debēt. vt cuius in sons ē animus multadus nō est idest puniri nō debet. sontes accusādi sunt ⁊ accu/ sari debent. vir flagiciosus est tutandus. i. in carcerē: conitiēdus in vincula. ⁊ alia reliqua exponātur vt supra diximus. Nec tamē nega ueri quin eorundē pticipiorū alia quoq; ratio

sit sed ea nos prosequmur impresentiaru q̄ ve
nustius eloquiu reddunt. Quid repeto nonne
perpulcre ponitur si quid ei accesserit neq ac
cusatiuus solu casus sed etia ablatiuus vt re/
peto hanc re memoria q nō teneo memoria
significat quod pmulti extimāt s3 potius me
moria voluto. Reminiscor & quasi obliuioni
tradita rem rursu inuestigo memoria. hoc nos
vti verbo ornatissime poterimus. quonia eo
dez & veteres eloquetissimi. frequeter vsi sut
hinc illud Ciceronis in libro de oratore. cogi
tanti michi & memoria vetera repeteti. & Af
fricanus a Menio accusatus tribuno plebis
q ab anthioco pecunia accepisset comodissie
eo verbo vsus est memoria inqt quirites repe
to repeto huc die hodiernu esse quo Anibalez
Penu inimicissimu huic imperio vici iter af
frica & pacez nobis ac victoria peperi insepa/
rabile veru captus ingenti voluptate longius
in Affrica. verbis referendis progressus su q
obrem ad nostru institutuz referat se oratio.
Optimum factu fuerit: ne eisde aut modis o/
rationis aut verbis vtamur. & quod inicio di
ximus varia plurimu probatur oratio. & si/
cut quibusda floribus aspergitur ut pro mo/
ri die obire: morte oppetere: animam spirare
uita descedere: anima afflare: uita defigi: re/
bus humanis excedere ex uita migrare res hu

manas deserere interire obire occidere ꝗ con similia. Et iterũ pro viuere vitã agere agere vitã degere etatē. Et ne sigillatim cũcta cõ plectar illud hoc loco aduertendũ ꝙ sicut dici mus sepe ludo ludũ: pugno pugnã. seruio ser/ uitutē: doleo dolorẽ: ꝗ similia. Ita interdum viuo vitã viuo felicẽ: ceu miserũ. Ut si quis dixerit qui expedita virtute fuerint consectati hi viuẽt beatã atqꝫ immortalẽ vitam et qui preclarũ certamen certauerint amplissimis donabitur muneribus. Et quod de varijs di cimus orationis modis idem ipsũ de singulis ptibus intellectum sit vt prooro rogo precor obsecro obtestor. Pro. ꝙ. pene. fere. ferme: et alia tu ipse coniecta. Id genus pro eius gene ris quod fere simile nomẽ exprimit pulcre et vsitate dicitur multa sũt id genus mõstra qđ est fere simile ꝗ eiusdẽ generis monstra id ge/ nus monstra quod ẽ fere simile ꝗ ita in alijs. Ex sentẽtia quasi secundũ voluntatẽ: ꝗ pro/ spere vt gesta res est ex sententia quod est pro ut optabam ꝗ id tibi euenit ex sententia ꝗ in multis locis similiter inferre iniuriam: quasi iniuriam facere manus afferre alicui ẽ aliquẽ pulsare ꝗ impetũ in quempiã ferre. ẽ quẽpiaꝫ ferre cũ impetu ꝗ quasi vi adherere ꝗ irruere Dare veniã ignoscere ꝗ licenciam concede/ re. Ab inicio etatis habui te amicum: a te/

neris annis.a paruulo.a primis etatis tēpori
bus:a teneris vt greci dicūt vnguiculis a cū
nabulis ipsis amicicia michi tecū ē ⁊ huius/
modi inīes etas pulcre adolescētiā significat
Ferire fedus optime atꝫ optimis causis ⁊ fe
cialiū cōsuetudinū significat fedus cōponere
vt persepe ictū ceu percussū fedus ē constitu
tū ⁊ cōpositū. Est michi nomen Scipioni
cognomen. Affricano fuit Cui Pago troia/
no nomen erat ⁊ sic de reliq̄s datio casu pul
cre ac vsitate dicitur ⁊ aliis quoqꝫ modis di
citur sꝫ frequētius modos superiores apud
eloquētissimos viros inuenies. Cū tritū ver/
bū volumus ostendere:⁊ quod in ore populi
est vtimur vel impersonali fertur vel persona
li verbo aiūt:⁊ nōnunq̄ dicitur ⁊ eis singu/
lis vt ꝑponimus ⁊ raro ita ⁊ interdū q̄ exē
pla huiusmodi sūt nā sirenas vt aiūt surdas
debemus audire trāsire ⁊ itē nā ita fertur vt
nusq̄ tuta sit fides. itē turpe ē quod dicitur
tumultuantē de gradu deici. Modo nūq̄
ita dicimus noctē super mediā vigilauimus
quod est vltra mediā noctē, idqꝫ ⁊ Seruius
ipse testatur:⁊ quorundam veterum probat
auctoritas. Contra sermonē tuū tendo est
respondeo tibi sicut tendo contra iter est
tibi occurro sed hoc haud in frequenti v/
su oratorum inuenies macte magis aucte ⁊

est glorie ac laudibus sermo ꝛ plerūqꝫ abla/
tiuo iūgitur: vt macte virtute est idqꝫ poete
vsurpāt ꝛ scriptores ystoriarū: ꝛ demū ora/
tores ipsi. q̄ sermo vt multi eruditissimi tra
dūt a sacris deductus ē quotiēs alicuius ex/
plicaturi sumus siue genus siue locū gentile
ac patriū nomen effigimus quod q̄ secus ef
fecerit fortasse latine loquutus sit: sed illepi
de penitus atqꝫ idecore vt q̄ fuerit de siracu
sis oriūdus non de siracusis sed siracusanus
est nō de athenis sed atheniēsis atqꝫ in gene/
ribus ꝛ familijs nō cū ablatiuo vtemur: vt
multi: sꝫ idē nomē efficiamus. vt nō de stau
ris sed staurus non itē de grachis sed gracus
non de catulis sed catulus non de datis sꝫ da
tus. quā quidē ad rē id merito afferēdum sit
ꝙ plinius ipse aiebat quod deriuationis fir/
mas non habēt regulas: sed exeūt determi/
nanturqꝫ vti ipsis auctoribus placet sicut a
tauro taureū ꝛ taurinū dicimus. ꝛ quos nos
romanos dicimus greci dicūt remeos quos
nos carthaginenses: illi carthodones sed i is
in. vs. atqꝫ in as q̄ ad loca pertinent frequē
tiores terminatiōes sūt: vt Alabādesis The
ronēsis Clusinus Tharētinus Lacedonius
Salaminus Mutileneus thebeius corinthi
us thebanus arpinas: alij quoqꝫ earūdē sunt
nominū exitus: sꝫ hi frequētiore vsu celebrā

tur quod idē ⁊ in quibusdā alijs fit q̄ neqꝫ a
generis nominibus fluxere neqꝫ loci vllius vt
Therēcianus cremes ꝑditus Hercules plato
nicus Giges socraticus q̄ nomina omnia a
proprijs profecta sunt atqꝫ origine traxere.
sed q̄ alia hac de re dici possint tu ipse cogita
tione cōplectere. Conor hanc rem cōgrue ac
venuste dicimus presertī si difficilior sit ⁊ ar
dua quo pacto Cicero ꝑsepe vtebatur vt de
perfecto oratore: magnū opus ⁊ arduū brute
conamur. ⁊ studio si quidem studiosius effec
turi sumus. ⁊ actio pulcerrime iūgitur. Desi
dero: verbū pulcerrimū sed cū desideriū absē
tiū sit rerū persepe dicimus desidero amorē
tuū tu non me amas desidero tuā prudētiā
quasi sis insipiēs ⁊ itē de alijs. Cōplector per
diffusū est atqꝫ ornatū verbū: presertī ve
ro aliquibus adiectis hac ratione: vt te amo
re. atqꝫ beniuolentia complector: pro te a
mo cogitatione complector quod est cogito:
⁊ id est animi sicut facultate consequor est
rei ipsius. Illud ignorandum non est ꝙ ge
rundiuus modus ab omni verbo similiter
procreatur si qn̄ nobis eo foret opus vt can
tando rūpitur anguis est dū ei cātatur vt ait
Seruius ⁊ alio in loco dictū ē vt cātando tu
illū id efficere oratores atqꝫ vsurpare q̄rūt
putāt nonulli nichil interesse si q̄s dixerit q̄r

to pretor ⁊ quartū pretor: ⁊ sic de ceteris. sꝫ
magna q̄dē est differētia vt. M. uarro testis
est naꝫ ⁊ q̄rto p̄tor locū significat ⁊ tres ante
factos. q̄rtū vero p̄tor designat tēpus: caue igi
tur diligenter vt pperaꝫ hisce vtaris rónibus
ne q̄d cōtra veterū atqꝫ eloq̄ntū moreꝫ cōsue
tudinēqꝫ faciamus quare terciū consul ac ter
cio consul nō idē. Andreas ponit idē ne plura
iam sequar naꝫ infinita pene eiusmodi p̄cipi
possunt q̄ tene memoria ꝙ nō ture esse sꝫ tu
ri dicimus quod tamē Pompeius festus affir
mat tū Therētius cōprobat ait. n. turi se con
tinebat ꝙobrē si qua iā reliqua sūt paucis ex
pediamus nā cuꝫ pro cōficiendis epistolis hec
potissimū attigerimus si salutationis formā
⁊ regulā ydvū nonarū obseruatione patefece/
rim ac modū statuemus. Uale igitur ac sal/
ue verba. M. varronis ⁊ oium doctissimorū
sentētia idē significare videntur q̄bus nos ali
ter i salutādo aliter execrādo vtamur ex quo
Therentianū illud est valeāt q̄ inter nos dis/
cidiū volūt ac mortuis quoqꝫ q̄ mortaliū vi
ta defecerūt q̄bus nullā huiusmodi lucis salu
tē optare possumus nō nunq̄ vale dicimus ⁊
veteres ipsi quoqꝫ eisdē ideꝫ verbū pro more
dicebāt q̄i nil amplius vivētibus sibi cū mor
tuis futurū esset ⁊ imppetuū iā ab eorū con/
spectu discederēt nā neqꝫ valeāt illi neq̄ salui

esse possumus ob eãq rez addũt nõ nulli bene
aduerbiũ feliciter ne aut si q̃ alia sũt huiusce/
modi significãtia verũtñ i epistolis ipsis q̃s
plerũq adamicos mittimus valei fine dicere
cõsueuimus absq vlla verbi adiectione pinde
atq amicis vite salutẽ atqz felicitatẽ exopta/
mus q̃d igitur vale sibi q̃rat quoue pacto vtẽ
dũ sit nosti. Pro salute aũt plerũq nos dici/
mus salutẽ dico ꝗ quẽ salutare cupimus dtio
casui aptissime posuerimus vt vale ꝗ Cesari
dic salutẽ alia quoq erit salutãdi rõ vt iubeo
Scipionẽ saluere quod ẽ scipionez saluta naz
is modus viz quãdã desiderij cõtinet ꝗ pro an
tiquorũ cõsuetudine ifinitus modus in aliuz
trãsumitur. vt iubeo te saluere. i. salua iubeo
te gaudere pro gaude. quod vero alij ex mea p
te dicũt multo q̃dẽ ornatius vel meo noie vl
meis verbis. quotũ aũt cuiuscũq mẽsis diẽ ve
limus itelligere kalẽdis. nonis ydibusue note
mus ne q̃d ille sibi velit nũc explicare cõsiliũ
est sz quo pacto oẽs singulorũ mensiũ dies ab
eis adnoiationez suscipiãt. q̃obrez intelligen/
dũ est in primis primos cuiusqz dies kalenda
rũ appellatione notari secundũ quas nonarũ
dies constituuntur. et in alijs quidem mensi
bus septima luce vt Marcio. Mayo. Julio
Octobri. Nouembri. Decembri. atqz omnes
hi dies qui inter kalendas et nonas inter/

cesserint: nonarũ cognominatiõe censetur v/
bi ⁊ numerũ meminerimus. ac nonas ipsas ⁊
illũ ablatiuo casu cõstituemus: has dies inter
medias accusatiuo sed internũmerãdũ pre po
stero vtemur ordine: ⁊ nonarũ dié cõnumera
bimus. ac nonis ex actis proximos octo dies.
idqꝫ quo in mẽse similiter yduũ cognominati
one signabimus: si pari ratiõe: tũ ordinis tũ
adnumeratiõis reliquos vero eius mẽsis quot
quot supfuerit dies kalendarũ appellatiõe no
tabimus q futuri ac proximi sũt mẽsis: neqꝫ
ordinis neqꝫ adnumeratiõis ratiõe imutata
atqꝫ id omne exẽplo illustrãdũ ẽ sitqꝫ Marci
us ipse nobis exẽplo cuius curriculũ vno ac
tricesimo die cõficitur. Prima itẽ dies kalẽde
erũt Marcij. secũda. vi. nonas marcij. iij. v.
nonas quarta. iiij. nonas. v. iij. nonas. vi. nõ
ij. nonas dicitur sꝫ pridie nonas ⁊ ita i ydibus
atqꝫ kalẽdis. vij. dies none erũt marcij. viij. di
es. viij. ydus marcij nona. vij. ydus marcij. x.
vj. ydus. xj. v. ydus. xij. iiij. ydus. xiij. iij. ydus
xiiij. pridie ydus. xv. ydus erunt Marcij. xvj.
xvij. kalẽdas aprilis: quoniã is mensis proxi
mus cõsequitur. xviij. xvj kalẽdas eiusdẽ men
sis. xiiij. xv. kalẽdas. ij. xiij. kalẽdas. xxi. xij.
kalẽdas. xxij. xj. kalẽdas. xxiij. x. kalẽdas ⁊. xx
iiij. viiij. kalẽdas. xxv. viij. kalẽdas. xxvi. vij
kalendas. xxvij. vi. kalendas. xxvj. v. kalẽdas

xxix.iiij.kalendas.xxx.iij.kalēdas.xxxi.⁊no
uissima pridie kalendas aprilis cū fuerint ka
lende aprilis in quo mēse ⁊ in ipso ⁊ i ceteris
oībus eadez seruāda ē ratio. Dierū aūt nume
rus haud te lateat q̄ in prōptu est oībus Pri/
die aūt kalendas pridie nonas pridie ydus di/
citur ⁊ significat ꝙ vetustissimi dicebant die
pristini pro aduerbio quod significabat die pri
stino ⁊ ꝑuenusto more die crastini ⁊ die quin
tini similiter pro aduerbio. Verū nos priscā
nimis horridiorē vetustatē vbiqꝫ fugere ac vi
tare debemus. Ac bene ⁊ preclare cesar preci
pere solebat tanꝙ scopulū sic fugiendū esse in
auditū atqꝫ insolēs verbū. Pro genitiuis au
tez mensiū rectius noīa possessiua finxerimus
⁊ pro kalēdis marcij venustius dixerimus ka
lendas Marcias ⁊ ita addas. Apriles. Mai
as. Iunias. Iulias ac quintiles Augustas ac
Sextiles. Septēbres ⁊ ita Ianuarias. febru/
arias. Quod autez in kalendis nonis idibusqꝫ
ablatiuo casui iūgimus idē possumus in accu
satiuo trāsferre ⁊ ad prepositionez sed id signi
ficat tempus fere diuturnū vt primo kalen/
das februarias ad me dedisti litteras ego ve/
ro ad octauū ydus Ianuarias ad te scripserā
habet eniz viz temporis vehementiorem hoc
posterius. Ne igitur plura cōscribā hec michi
impsentiarū se se obtulerūt q̄ ad notatu digni

ora visa sunt: queq; tibi multo plus fortasse
códucent: q̄ eorū preceptiones q̄ easdez ⁊ ora
tionibus ⁊ epistolis partes tribuūt. Quoruz
penitus eripiédus est error atq; ita seriendūz
vt in litteris ipsis cótinue dilucideq; preseri/
bamus ac nostraz scientiam atqz mentem q̄
cómodissime aperiamus. q si hec diligenter
tenueris ex infinito pene harū reruz numero
alia quedā non minus fortasse vtilia sz mul/
to grauiora subnectam. Quáobrem vt facias
cupidissime studia litteraruz cóplectere ⁊ que
in dies assequere ad exercitationem accómo/
da. Vale.

Finis elegātiarum Augustini dati.